

Vlaams
Parlement

vergadering **C277**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Energie

van 12 mei 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het energiearmoedeprogramma – 2658 (2020-2021)	3
VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de campagne voor de conversie van arm naar rijk gas – 3287 (2020-2021)	6
VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de CREG-studie die een forse stijging van de stroomfactuur aantoonst – 3288 (2020-2021)	7
VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de miljoenenfraude met groenestroomcertificaten en de mogelijke gevolgen ervan voor de Vlaamse consument – 3292 (2020-2021)	12
VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de ERCST-cijfers over klimaatsubsidies aan de industrie – 3299 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Jos D'Haese aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de compensaties voor de energie-intensieve industrie – 3302 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Staf Aerts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de overcompensatie van energie-intensieve bedrijven via miljoenen aan klimaatsubsidies – 3323 (2020-2021)	15

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het energiearmoedeprogramma – 2658 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, ik heb een vraag over energiearmoede. Dat dossier ligt mij na aan het hart. Ik had vorige week aangekondigd dat ik mijn energiedossiers graag aan mijn collega Staf Aerts doorgeef, maar deze vraag om uitleg lag nog bij mij. Er zullen er nog wel een paar zijn die ik wil afwerken. Daarna geef ik mijn dossiers met heel veel liefde door aan collega Aerts. Maar een aantal andere dossiers wil ik in de commissie vanzelfsprekend nog wel opvolgen.

Minister, aan het energiearmoedeprogramma is ook de vorige legislatuur hard gewerkt. In maart 2016 werd een soort van actieplan naar voren geschoven. De tijd gaat snel, dat is ondertussen vijf jaar geleden. Dit actieplan bevatte 34 actiepunten die focusten op de bescherming tegen de afsluiting van kwetsbare doelgroepen en het nemen van energiebesparende maatregelen voor deze kwetsbare doelgroepen. Uit het evaluatierapport dat in 2019 werd gepubliceerd, bleek dat het armoedeprogramma grotendeels was gerealiseerd: 26 van de 34 actiepunten werden uitgevoerd.

Op basis van de uitgevoerde evaluatie werden bijkomend aanbevelingen voorgesteld aan de Vlaamse Regering. Omdat het ondertussen toch alweer twee jaar geleden is, wil ik daarover opnieuw een aantal vragen stellen en een aantal zaken in herinnering brengen.

Er werd gesteld dat tegen uiterlijk 2021 alle klassieke budgetmeters vervangen moesten worden door digitale budgetmeters, die toelaten proactiever hulp en begeleiding te bieden waardoor schuldopbouw wordt geremd. Ook het opstarten van een rollend noodkoopfonds werd gesuggereerd. Als derde aanbeveling werd naar voren geschoven dat bestaande doelgroepgerichte maatregelen geëvalueerd moesten worden en, waar relevant, bijgestuurd, met het oog op het uitwerken van een structureel en performant ondersteuningskader voor een substantiële groei in het aantal renovaties bij de kwetsbare doelgroep.

Minister, ik weet dat u rond renovatie een aantal zaken in de pijplijn hebt zitten, maar hier gaat het specifiek over de kwetsbare doelgroepen, die in dit kader extra gevat zouden moeten worden.

Ook in het regeerakkoord spreekt de regering de intentie uit om de energiearmoede verder te doen dalen. Zo zal in overleg met de stakeholders het energiearmoedeprogramma worden voortgezet en wordt de focus gelegd op de structurele verbetering van de energieprestatie van de woning. Om de doelgroep beter te bereiken, zal er samengewerkt worden met lokale partners. In het regeerakkoord werd ook het belang van de digitale budgetmeter beklemtoond in de strijd tegen budgetontsporingen.

Ondanks de goede evaluatie van het eerste energiearmoedeprogramma en ondanks de intenties die deze regering in het regeerakkoord heeft opgenomen om energiearmoede te bestrijden, blijkt nog altijd dat op dit moment bijna een gezin op vijf moeite heeft om de energiefactuur te betalen. Het Platform tegen Energiearmoede roept dan ook op om sociale woningen dringend te renoveren om zo de energiekosten voor de huurders te verminderen. Vlaanderen heeft deze legislatuur 800 miljoen euro voorzien voor het uitvoeren van renovaties.

Minister, het vervangen van analoge budgetmeters door digitale meters moest helpen om een verdere schuldopbouw bij de kwetsbare doelgroep te voorkomen. Werd deze vervanging al volledig afgerond? Wat is hier de stand van zaken?

In maart 2020 werd de projectoproep 'rollend renovatiefonds' gelanceerd. Werd het beschikbare budget volledig ontleend? Is er al een nieuwe projectoproep 'rollend renovatiefonds' gelanceerd? Dat is toch een belangrijke tool om renovaties bij kwetsbare doelgroepen te versnellen.

Welke doelgroepgerichte maatregelen hebt u bijkomend uitgewerkt of bijgestuurd?

De laatste vraag is misschien wel de belangrijkste. De sociale openbaredienstverplichtingen zijn geleidelijk via allerlei aanpassingen aan het Energiebesluit ontstaan. Zo dikte die factuur telkens maar weer aan de voorbije jaren. De voormalige minister van Energie, mevrouw Peeters, sprak de hoop uit om dit besluit tegen 1 januari 2022 aan te passen. U hebt nog eventjes, maar niet zo lang meer. Wat is de stand van zaken? Zal de vooropgestelde timing gehaald worden?

De voorzitter: Ik wil toch nog even meegeven aan iedereen – ook aan eventuele kijkers thuis – dat we vandaag in mindere getale aanwezig zijn in de commissie. U weet dat er tegelijkertijd met deze commissie een interparlementaire klimaatdialoog plaatsvindt, waaraan heel wat leden van deze commissie deelnemen. Er zal dus iets minder interactie zijn bij uw vraagstelling, collega's.

Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Dank u wel, collega Danen. Ik weet dat het thema u ook heel nauw aan het hart ligt. U hebt daar ook in het verleden – heel terecht – de nodige vragen over gesteld. Nu ook weer, dus ik ga u wel missen, maar ik ben ervan overtuigd dat uw collega dat even goed zal doen.

Wat betreft de vervanging van de budgetmeters kan ik u meedelen dat de vervanging van de analoge door de digitale budgetmeters volop bezig is. Bij het totale aantal actieve budgetmeters is de meerderheid ondertussen vervangen door een digitale budgetmeter. Uiterlijk tegen eind dit jaar zou het traject rond moeten zijn.

In 2020 werd via het Energiefonds een enveloppe van 15,5 miljoen euro beschikbaar gesteld vanuit het Klimaatfonds voor de noodkoopwoningen. Het gaat over heel kwetsbare mensen, waarbij we willen tegemoetkomen om woningen – waarvan het bijna onverantwoord is om erin te gaan wonen – mee te gaan renoveren. We hebben van dat budget van 2020 – van die 15,5 miljoen -- ongeveer de helft kunnen besteden aan heel wat projecten, voor de renovatie van 308 woningen in 24 gemeenten. Ik heb in de commissie ook gezegd dat ik dat zou evalueren. Dat hebben we nu ook gedaan, en daaruit blijkt dat er wel heel wat drempels zijn. We zijn op dit moment ook bezig om die financiering laagdrempeliger te maken, omdat uit die evaluatie blijkt dat heel wat mensen het niet doen, net wegens heel wat drempels die er bij een gewone renovatie niet zijn. Dat vind ik niet kunnen, zeker niet ten aanzien van deze doelgroep die heel kwetsbaar is, en waaraan je dan veel hardere voorwaarden stelt dan bij andere renovaties. Vandaar dat we dat nu aan het herbekijken zijn.

Voor 2021 heb ik een budget van 20 miljoen euro voorzien. Daar bovenop komt sowieso ook nog de resterende 7 miljoen die in 2020 niet opgeraakt is. Ik ga dat niet besteden aan iets anders, het zal bij deze kwetsbare doelgroep terecht komen. Maar zoals ik gezegd heb, ga ik daar een heel aantal zaken vereenvoudigen, en niet onderwerpen aan zulke strenge voorwaarden die bij andere renovaties niet gelden. Dat vind ik totaal niet oké.

Dat zit er dus aan te komen. Ik voorzie ook in het voorjaar van 2022 een optimalisatie van het Energiearmoedeprogramma waarin ik de nadruk vooral zal

leggen op de structurele bestrijding van energiearmoede. Dat zal gaan via maatregelen die de energie-efficiëntie van de woningen en appartementen van kwetsbare gezinnen zal verbeteren. Dat zal dan vooral gaan over renoveren, want hoe beter uw woning gerenoveerd is, hoe minder uw factuur bedraagt. De nadruk zal vooral daarop liggen.

Wat het traject van de sociale openbaredienstverplichtingen betreft: daarover ben ik volop in gesprek met Fluvius, met de sector van de armoedebestrijding, de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG), de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) en de Federatie van de Belgische Elektriciteits- en Gasbedrijven (FEBEG). Het zijn mijn kabinet en het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap (VEKA) die het traject trekken. Het regelgevend traject zal dit najaar normaal gezien moeten worden afgerond. Gezien de ongewenste gevolgen die de overgang naar een nieuw systeem in het midden van de winterperiode kan hebben op de doelgroep, werd besloten om de timing van de introductie naar midden 2022 te verschuiven. Dus dat komt er ook aan. Er is een kleine verschuiving omdat uit de gesprekken ook bleek dat als wij de overgang naar het nieuwe systeem in de winterperiode zouden laten gebeuren, wij een aantal doelgroepen over het hoofd zouden zien.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, wat wilt u op de laatste vraag antwoorden, namelijk om de sociale dienstverplichtingen uit de factuur te halen? Ik weet dat de ministers Turtelboom, Tommelein, Peeters en uzelf daarover van alles hebben verklaard. De bedoeling zou zijn de factuur wat te ontvetten. Er is van alles in de factuur gekomen dat er niet in thuis hoort. Het zou goed zijn dat er geleidelijk aan weer uit te halen. Iedereen begrijpt dat dit niet in een keer kan. Maar het zijn toch vooral de sociaal meest kwetsbare mensen die daarvan het eerst de positieve gevolgen zouden ondervinden.

Voorts heb ik eigenlijk geen bijkomende vraag over het dossier zelf. Ik vraag alleen om goed contact te houden met de stakeholders, met de armoedeverenigingen. Er zijn een aantal echte kleppers die op dat terrein actief zijn. Zij hebben een heel goed zicht op wat de doelgroepen nodig hebben. Ik vraag om met hun aanbevelingen en wensen rekening te houden, omdat zij de laatste jaren toch wel blijk hebben gegeven van positieve medewerking aan het energiebeleid voor de mensen waarvoor zij opkomen.

De voorzitter: Minister Zuhail Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik heb al een overleg gehad met de sector van de armoedebestrijding. Daar zitten heel veel partners in. Ik begrijp hun vraag. Wij gaan proberen daar maximaal aan tegemoet te komen. Maar een aantal zaken horen bij de bevoegdheden van de Federale Regering. Ook met de federale collega's heb ik heel wat overleg over het thema. De kosten die wij uit de factuur kunnen halen, zullen wij eruit halen. Zeker gaan wij er geen nieuwe elementen in introduceren. Ik zal daarover in contact blijven met alle stakeholders en met de collega's van het federale niveau. Belangrijk om te weten is ook dat het kabinet tweewekelijks samenkomt met de stakeholders. Wij proberen daar echt wel de zaak heel nauwgezet te volgen en de bekommernissen van de stakeholders mee te nemen.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Iedereen moet zijn bijdrage leveren. De stakeholders proberen de aandacht te vestigen op het probleem. Het federale en het Vlaamse niveau, maar ook de gemeenten en de steden, met onder meer de OCMW's en de energiehuizen, moeten eraan meewerken. Het is goed al die entiteiten op elkaar

af te stemmen in het belang van de doelgroep. Ik moet zeggen, minister, dat er heel wat stappen vooruit zijn gezet in de voorbije jaren. Ik juich dat toe. Maar wij zijn er nog lang niet. Ik zal het dossier op de achtergrond blijven opvolgen, om te kijken of het de gewenste richting uitgaat. Ik hoop dat u met de aanpassingen aan het energiearmoedeplan een aantal bijstellingen kunt doen, waar de sector echt wel mee gebaat zal zijn. Ik denk dan vooral aan het verlichten van de factuur, maar zeker ook aan het bijdragen aan woningrenovatie. Een goede woning is een eerste stap op de weg uit de armoede. Een slechte woning is een spiraal die tot armoede leidt. Er zijn heel grote uitdagingen en ik wens u veel succes toe om die het hoofd te bieden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de campagne voor de conversie van arm naar rijk gas – 3287 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): De helft van de gezinnen en bedrijven die kiezen voor aardgas om hun woning en water te verwarmen gebruikt zogenaamd 'arm' gas dat geïmporteerd wordt uit het noorden van Nederland, namelijk Groningen. Voornamelijk in de provincies Antwerpen en Vlaams-Brabant maar eveneens in een aantal Limburgse gemeenten wordt arm gas gebruikt.

De gasreserves in Nederland raken weliswaar langzaam uitgeput. De Nederlandse regering besliste daarom de export van gas geleidelijk aan te verminderen en volledig af te bouwen tegen 2030. Daarom zal het arm gas vervangen worden door zogenaamd rijk gas, geïmporteerd uit landen zoals Noorwegen, het Verenigd Koninkrijk, Qatar en Rusland. De samenstelling van rijk en arm gas verschilt en dat betekent dat de infrastructuur voor het transport in de gebieden waar vandaag arm gas gebruikt wordt, aangepast moet worden.

In oktober 2017 begon men met een conversiecampagne. Alle consumenten die zullen overschakelen van arm naar rijk gas moeten ook hun toestellen op gas laten nakijken en, indien nodig, laten bijregelen. Te oude toestellen of toestellen die niet compatibel zijn met rijk gas zullen moeten worden vervangen. De conversiecampagne loopt tot in 2024.

Hoe verloopt de conversiecampagne? Welke problemen doken reeds op en werden die desgevallend verholpen?

Hoeveel zal de gehele conversiecampagne op het Vlaamse grondgebied kosten?

Hebt u zicht op hoeveel toestellen vervangen zullen moeten worden door de conversiecampagne omdat ze niet compatibel zijn met rijk gas?

Kunnen particulieren en bedrijven die hun toestellen moeten laten vervangen een compensatie verkrijgen? Zo niet, overweegt u een compensatie in te voeren?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega Van Rooy, dank u voor deze terechte vraag.

Bij de conversies van 2017 tot nu werden tot op heden geen grote problemen gemeld. Aangezien alle toestellen die sedert 1978 werden verkocht op de Belgische markt per definitie geschikt zijn voor zowel arm als rijk gas, kan worden

verondersteld dat het aantal toestellen dat zal moeten worden vervangen ten gevolge van de conversiecampagne bijzonder laag zal zijn. Dat melden de experts ons.

Vanuit gas.be, een initiatief van de Belgische netbeheerders, loopt er een campagne met premies van 500 euro voor de vervanging van gastoestellen ouder dan 20 jaar om de ombouw van laag- naar hoogcalorisch gas vlot te laten verlopen.

In 2016-2017, toen alles nog maar pas begon, werd in antwoord op een vraag gesteld dat de totale kost van de ombouw in België geschat werd op 500 miljoen euro. Vijf jaar later wordt vastgesteld dat de hele ombouw veel vlotter zal verlopen dan voorzien, net vanwege het feit dat sedert 1978 heel wat van die toestellen beide aankunnen. Vandaar ook de versnelling: de ombouw zal gedaan zijn in 2024 in plaats van in 2025. Het aantal premies via gas.be is ook beperkt. Blijkbaar zijn de meeste toestellen reeds geschikt. Dat valt goed mee, zodat ook deze kosten mee lijken te vallen. Fluvius meldt ons dat de totale kosten voor hun werken geraamd worden op slechts 11 miljoen euro. Dat is positief, wat ook wel eens mag. Blijkbaar werd de initiële kost overschat. Ik ben dan ook tevreden dat de ombouw vlot verloopt.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Ik heb geen bijkomende vragen. Bedankt, minister.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de CREG-studie die een forse stijging van de stroomfactuur aantoonst – 3288 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Een studie van de federale energieregulator Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (CREG) maakt duidelijk dat de stroomfactuur van een gemiddeld Vlaams gezin met maar liefst 445,88 euro is gestegen sinds 2007, op dertien jaar tijd dus. Deze stijging van meer dan 56 procent is ronduit hallucinant, maar komt helaas niet als een verrassing.

De grootste stijging wordt genoteerd in de bijdrage hernieuwbare energie en warmtekrachtkoppeling met een stijging van het landgemiddelde met maar liefst 302 procent. Er zijn ook grote regionale verschillen in de stijging, voornamelijk door de afschaffing van de gratis kilowatturen in 2016 in Vlaanderen.

Onze stroomfactuur behoort al jaren tot de hoogste van Europa. Van alle landen binnen de Europese Unie (EU) betalen enkel de Duitse en Deense gezinnen meer voor hun elektriciteit. De oorzaken van de hoge stroomfactuur zijn algemeen bekend. Het is eigenlijk een vermomde belastingbrief. De heer Danen verwees er daarnet nog naar. Een groot deel van wat een gezin betaalt, heeft helemaal niks te maken met de stroom die ze afnemen. De btw-stijging naar 21 procent in 2015, de openbardienstverplichtingen, een hele reeks heffingen en taksen, alle worden ze via de stroomfactuur doorgerekend aan de gezinnen.

In het Vlaams Regeerakkoord kunnen we het volgende lezen – en ik citeer: “De Vlaamse Regering zal, in samenspraak met het federale niveau, vanuit die optiek

waken over de betaalbaarheid van de energiefactuur voor gezinnen en de onderdelen van de energiefactuur kritisch vergelijken met omliggende landen.”

Eén: wat is uw reactie op de studie van de federale energieregulator CREG ?

Twee: hebt u al samen gezeten met het federale niveau om deze drastische stijging te bespreken en samen na te denken over oplossingen? Indien ja, wanneer vond dit overleg plaats en wat was de uitkomst? Indien nee, plant u dit alsnog te doen?

Drie: in het Vlaams Regeerakkoord kunnen we eveneens het voornemen van de regering terugvinden om de meerkosten op de elektriciteitsfactuur zeker niet verder te doen toenemen als gevolg van Vlaams beleid. Hierover de volgende drie vragen:

Zijn de meerkosten op de stroomfactuur niet toegenomen als gevolg van Vlaams beleid sinds het aantreden van deze regering?

Vindt u de financiële gevolgen van de gebroken belofte van de Vlaamse Regering met betrekking tot de terugdraaiende teller niet in tegenspraak met dit voornemen?

Kunt u nog steeds achter dit voornemen blijven staan en garanderen dat de meerkosten op de stroomfactuur niet zullen toenemen als gevolg van Vlaams beleid tot minstens het einde van deze legislatuur?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Dank u wel, collega Van Rooy. Indien u de studie ook grondig gelezen hebt, zult u ook gemerkt hebben dat de elektriciteitsfactuur voor een gemiddeld gezin in Vlaanderen in 2020 met gemiddeld 58 euro gedaald is in vergelijking met 2019. Uit de studie blijkt dat dit onder meer het gevolg is van de daling van het distributienettarief – de component openbardienstverplichtingen – en een daling in de energiekost, die ook het gevolg is van de dalende groothandelsmarktprijzen, ten gevolge van de impact van COVID-19.

We hebben vorig jaar binnen de Vlaamse Regering een aantal belangrijke aanpassingen goedgekeurd, die de komende jaren de elektriciteitsfactuur ook moeten ontlasten.

De steunhoogte voor hernieuwbare energiebronnen werd aangepast. Die is duidelijk in een afbouwpad. Ze is verlaagd, en ik denk dat dat goed is.

De openbardienstverplichting voor openbare verlichting wordt afgeschaft vanaf 1 januari 2022.

Sinds mijn aantreden komen alle uitgaven voor nieuw beleid, waaronder de premies voor kleinschalige PV-panelen (photovoltaicpanelen), maar ook wind, en de kost voor het veilingssysteem voor middelgrote PV-panelen, niet meer in de elektriciteitsfactuur. Ik heb ook van in het begin gezegd dat we dat niet meer gaan doen. U weet dat de kost van de terugdraaiende teller in de elektriciteitsfactuur zat. Dat vonden wij eigenlijk niet goed. Dat is nu vernietigd door het Grondwettelijk Hof, zoals u weet. U hebt daarover ook veel vragen gesteld. In die zin heb ik ook de bewuste keuze gemaakt dat de compensatiepremie, de retroactieve investeringspremie ten gevolge van de terugdraaiende teller, niet vergoed zal worden via de factuur. Dat vind ik niet correct. Ik heb daar ook gekozen voor een redelijke oplossing, en dat blijf ik ook herhalen. We hebben de groenestroomcertificaten gehad die we helaas zullen moeten betalen tot 2030. Dat zit in de elektriciteitsfactuur. Men heeft vijftien jaar geleden die fout gemaakt – een historische fout – die ook veel te hoog was. Je had dan de terugdraaiende teller. Bon, dat is nu vernietigd.

Ik heb daar een andere keuze in gemaakt. Ik zal consequent de lijn die ik bewandel sinds mijn aantreden als minister, voortzetten. Ik onderschrijf daarbij de ambitie om de Vlaamse componenten van de energiefactuur niet te laten stijgen door nieuw beleid. Bij elk initiatief dat ik neem, zal ik het proberen te financieren uit de algemene middelen.

Natuurlijk maak ik mij grote zorgen – en ik heb dat gemeld aan mijn federale collega – over het principe van de energienorm dat is opgenomen in het federaal regeerakkoord. Dat principe moet zo snel mogelijk toegepast worden. Op Vlaams niveau was dat een van de eerste zaken die ik heb gedaan. Federaal heeft men mij laten weten dat ze het in de loop van september zullen doen. Ik volg dat mee op. Ik ben zeer bezorgd over de federale componenten. Vergeet niet het jaar na jaar stijgende bedrag voor de federale offshore. De gezinnen betaalden in 2008 bijvoorbeeld slechts 1 euro per jaar. 12 jaar later is dat al 49 euro per jaar. Ik zie ook de kosten van de federale ondersteuning van de gascentrales, enkele honderden miljoenen euro's die volgens de huidige regelgeving zullen worden doorgerekend in de elektriciteitsfactuur. Ik heb erop gehamerd dat niet te doen. Maar het is de federale minister die de keuze moet maken. Over beide dossiers maak ik mij heel grote zorgen.

Als Vlaams minister weiger ik de elektriciteitsfactuur verder te verzwaren door er kosten van nieuw beleid in door te rekenen. Ik probeer integendeel er kosten uit te halen, zoals de premies en financieringen voor bijvoorbeeld windenergie en grootschalige zonnepanelen. Het nieuwe steunsysteem voor eigenaars van zonnepanelen blijf ik behouden, maar dat zal een eenmalige premie zijn die mensen ontvangen bij de installatie, zoals ik ook woningrenovatie ondersteun. Die steun wordt gefinancierd uit de algemene middelen. Wat de Vlaamse componenten van nieuw beleid betreft, zal ik er streng op toezien dat nieuw beleid niet in de factuur terechtkomt. Ik blijf overleggen met de federale collega's om hen ervan te overtuigen de gigantisch grote kosten die op ons afkomen niet door te rekenen in de elektriciteitsfactuur. Maar het ziet er niet goed uit.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Ik herhaal het toch nog eens: een gemiddeld Vlaams gezin heeft zijn elektriciteitsfactuur in de laatste 13 jaar zien stijgen met 445 euro. Nu zegt u dat er een daling is van 2019 naar 2020, met 58 euro. Ik zou dan zeggen, minister, maar ik hoor het u niet zeggen, dat er nog een lange weg te gaan is. Ik vind dat wij terug moeten naar het niveau van 2007, dat is min 445 euro. Daar gaat er al 58 euro van af. U noemt de doorrekening van de groenestroomcertificaten tot 2030 een historische vergissing. U verwijst ook naar het federale niveau, waarbij u zich grote zorgen maakt over het doorrekenen van de steun aan gascentrales en de windmolens. U gaat er prat op dat u dat soort zaken niet wilt doorrekenen in de elektriciteitsfactuur. Het gaat hier over zogenaamde hernieuwbare energie, gascentrales ter vervanging van de kerncentrales, en windmolens. Aan dat beleid neemt u ook deel op Vlaams niveau.

U doet daar natuurlijk ook aan mee op Vlaams niveau. U gaat mee in die zogenaamde hernieuwbare energie. U vindt dat dat allemaal nodig is. U herhaalt dat ook. En dus moet dat betaald worden. U zegt dat u dat niet in de elektriciteitsfactuur gaat steken, of toch zo weinig mogelijk, maar dat u dat uit algemene middelen zult halen. U verwijst naar het arrest van het Grondwettelijk Hof over de terugdraaiende teller. Maar hoe dan ook komt dat bij de belastingbetaler terecht, mevrouw Demir. Als het niet in de elektriciteitsfactuur zit, dan komt het wel op een andere manier bij de belastingbetaler terecht. En dus wordt hier helaas mijn punt bewezen: als je meeloopt in die klimaatreligie en je zet in op hernieuwbare energie, dan kost dat handenvol geld. U hebt zelf 'gigantisch' gezegd. Dat zal hoe dan ook bij de belastingbetaler terechtkomen. Is het niet via de elektriciteitsfactuur, dan wel op een andere manier. U doet daaraan mee. Ik zou van u graag horen dat u daarmee stopt en

dat u ervoor zorgt dat er niet 58 euro afgaat maar dat er in totaal minstens 445 euro afgaat, om opnieuw op het niveau te komen van de elektriciteitsfactuur van 2007.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Toch even kort, ik kan het niet laten.

Het is wel een feit, zoals mijnheer Van Rooy zegt, dat het federale deel in de energiefactuur vele malen kleiner is dan het Vlaamse deel. Dat is gewoon een vaststaand feit.

Ik denk dat de vraag vooral gesteld wordt wat u, minister, zult doen om die factuur te laten dalen. Als het over gascentrales gaat, wil ik toch even meegeven dat er een federaal wetsvoorstel is goedgekeurd dat werd ingediend door – toen nog – parlementslid Tinne Van der Straeten en haar N-VA-collega Bert Wollants, die duidelijk aangaven dat de kosten voor die compensatie voor de gascentrales nooit in de energiefactuur mogen opgenomen worden. Ze worden weliswaar in de algemene middelen opgenomen. Iemand moet het natuurlijk betalen. Maar als je het in de algemene middelen opneemt, zijn het wel de sterkste schouders die de zwaarste lasten gaan betalen. Als je het in de energiefactuur opneemt, zijn het vaak de mensen in energiearmoede, met verschillende toestellen en slechte huizen, die die factuur betalen. Ik vind dat toch een verschil.

Ik wil ook nog meegeven dat die twee of drie gascentrales er sowieso komen. De oudste kerncentrales moeten wegens allerhande problemen sowieso sluiten. Maar of de jongste kerncentrales nu open blijven of niet, die gascentrales komen er sowieso.

Minister, wat is het alternatief als we die gascentrales niet zouden bouwen? U zult misschien zeggen: een nieuwe kerncentrale, maar dat is sowieso geen optie. Er is in Europa geen enkel businessmodel dat een nieuwe kerncentrale mogelijk maakt.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega Van Rooy, het klopt dat er nog een lange weg is af te leggen. Ik heb dat ook onderstreept. In Vlaanderen heb ik wel voor de juiste weg gekozen. Ik vind het belangrijk dat we een omslag maken in de facturen in vergelijking met het verleden. Voor mij werd alles in de elektriciteitsfactuur gedraaid. Ik weiger dat te doen.

Wat hernieuwbare energie betreft, ben ik er wel van overtuigd dat er een goede mix van energie moet zijn. Hernieuwbare energie hoort daarbij. Maar je moet dat natuurlijk niet bekostigen met een zotte oversubsidiëring, zoals in het verleden is gebeurd. Dat bouw ik af. Dat is een van de eerste dingen die ik heb gedaan. Ik zet ook radicaal in op energiefraude. Diegenen die frauderen, moeten het ook terugbetalen. Dat is ook een deel van het beleid.

Ik kan natuurlijk onmogelijk de foute keuzes ongedaan maken die in het verleden zijn gemaakt – en dat zijn foute keuzes geweest, alles wat met groenestroomcertificaten te maken heeft. We zullen dat moeten betalen tot 2030. Die oversubsidiëring zit daarin. Maar sta mij wel toe dat ik voor een andere weg kies. Collega Danen, ik hoop dat ook het federale parlement en de federale minister die weg kiezen.

In het verleden heeft men die offshores in de elektriciteitsfactuur gestoken. Wij gaan dat nu niet meer doen. Dat kan een minister beslissen. Ik heb dat ook beslist toen het ging over die compensatiepremie. Dat ging ook over bijna 500 miljoen euro. De eerste redenering was daar ook: 'We zullen dat maar in de elektriciteitsfactuur draaien.' Ik weiger dat te doen. Ik heb dat dan ook niet gedaan. Hetzelfde met alles wat met windenergie en zonnepanelen te maken heeft in de toekomst.

Ik heb de subsidiëring aangepakt. Die is naar beneden gegaan. Wat we nu financieren komt tegemoet aan de realiteit. Dat is geen oversubsidiëring meer. Maar het federale niveau kan dat ook. De bevoegde minister kan een beslissing nemen om dat niet in de elektriciteitsfactuur te draaien.

Collega Van Rooy, het zal natuurlijk altijd geld kosten. Ik hoop dat u beseft dat dat niet gratis is. Helaas, gratis bestaat niet, ook niet als het gaat over energie. Dat is een kost, net zoals andere zaken geld kosten. Ik had natuurlijk ook gewild dat het allemaal gratis was. Maar dat bestaat niet. Maar ik denk wel dat de overheid op de juiste manier moet werken, en dus niet met oversubsidiëring, en dat zij dat dan vooral niet in de elektriciteitsfactuur moet draaien.

Collega Danen, het klopt niet: de federale component is veel groter dan de Vlaamse component. Ik denk dat u zich daarin vergist. U moet de cijfers er eens bij nemen. Het federale parlement heeft een resolutie goedgekeurd. In een recent koninklijk besluit, dat de federale minister over Customer Relationship Management (CRM) heeft genomen, werd helaas geen rekening gehouden met deze resolutie. Dat vind ik problematisch. Alles wijst erop dat men dat in de elektriciteitsfactuur zal draaien. Dat is natuurlijk niet de juiste weg die men moet bewandelen. Dat wil ik toch nog wel eens beklemtonen.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Het is wel amusant dat ik vraag om er op zijn minst voor te ijveren om terug naar het niveau te gaan van de elektriciteitsfactuur van 2007 en dat ik dan van u, mevrouw Demir, moet horen: 'Mijnheer Van Rooy, gratis bestaat niet.' Ja, alsof de elektriciteitsfactuur in 2007 0 euro bedroeg. Ik dacht het niet. Wat een onzin! Wat voor een stropop wordt hier gebouwd! Dat komt dan nota bene van een minister van een partij die die groenestroomcertificaten en die oversubsidiëring mee mogelijk heeft gemaakt.

Mevrouw Demir, het is uw partij, het is uw regering geweest die dat allemaal in het verleden heeft mismeesterd en niet wij. U kunt dat nu betreuren en zeggen dat u een andere weg hebt gekozen. Dat is eigenlijk niet zo. In dezen blijft u meehollen met de klimaatdogma's en met dat dogma van de hernieuwbare energie. Dus zal de elektriciteitsfactuur natuurlijk niet significant dalen, laat staan dat ze ooit het niveau zal bereiken van 2007 want het kost nu eenmaal veel geld. Al die hernieuwbare energie is niet rendabel.

En dan moet ik van mijnheer Danen horen dat er in Europa geen enkel business-model is dat kernenergie mogelijk maakt. Dat is natuurlijk klinkklare onzin. Dat is misschien op dit moment zo omdat kernenergie al decennia wordt gedemoniseerd en omdat door overheden wordt duidelijk gemaakt dat kernenergie in de ban moet worden geslagen. Natuurlijk zijn er dan geen of nauwelijks investeerders te vinden. Als je dat constant diaboliseert, zeggen de investeerders natuurlijk dat zij gaan doen wat de overheden allemaal dogmatisch bepleiten, namelijk investeren in windmolens en zonnepanelen. Het gaat erom wat er naar voren wordt geschoven. Als de overheden zouden inzetten op kernenergie, dan vind je daar zeker investeerders voor. Dat zal misschien nog enkele jaren duren, maar dat zal zeker gebeuren. Dat is de weg die moet worden ingeslagen: die van de kernenergie en niet die van al die zogenaamd hernieuwbare energie.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega Danen, ik wil u nog een korte correctie geven. Als we de volledige component nemen, is het inderdaad zo dat de Vlaamse groter is dan de federale. Ik wou dat nog even rechtzetten.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, bedankt voor uw correctie. Maar ik wil wel nog even reageren op wat mijnheer Van Rooy komt te zeggen.

Die nieuwe kerncentrales, dat is voer voor een apart debat, misschien het best op het federale niveau. Maar het is wel zo dat er op drie plaatsen in West-Europa nieuwe kerncentrales worden gebouwd: in Flamanville, Hinkley Point en in Finland. Die zijn begonnen in onverdachte tijden. We stellen vast dat ze er niet in slagen om tot een werkend businessmodel te komen. Het ondersteuningsmechanisme voor nieuwe kerncentrales is vele malen hoger dan voor offshore of onshore wind. Dat is gewoon een feit. Het zal misschien anders zijn in de toekomst, maar kernenergie is, wat ons betreft, geen toekomstbestendig model.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de miljoenenfraude met groenestroomcertificaten en de mogelijke gevolgen ervan voor de Vlaamse consument – 3292 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Mevrouw Demir heeft er daarnet naar verwezen: de media hebben melding gemaakt van fraude met groenestroomsubsidies – de groenestroomcertificaten – voor ettelijke miljoenen euro. Er is sprake van het vervalsen van keuringsverslagen en het antidateren van facturen. Misschien zat Sihame Al Kaouakibi er ook voor iets tussen, ik weet het niet.

Volgens het artikel zouden er in 2020 232 dossiers over fraude met lokale productie zijn afgesloten. Daarbij werden 280 zonnepaneleninstallaties grondig onderzocht, een stijging van 26 procent ten opzichte van 2019. In 80 procent van de dossiers zouden inbreuken zijn vastgesteld. Dit leidde in 67 procent van die dossiers tot een terugvordering van het onrechtmatige voordeel. Vorig jaar werd op deze manier voor bijna 5 miljoen euro aan onrechtmatig verkregen groenestroomcertificaten teruggevorderd. Blijkbaar werden echter ook drie fraudedossiers met Vlaamse groenestroomcertificaten voor een bedrag van maar liefst 13 miljoen euro door de rechtbank van eerste aanleg van Limburg van de rol gehaald wegens een personeelstekort. Dit bedrag zou volgens minister Demir kunnen worden doorgerekend via de stroomfactuur. Dat Vlaamse burgers financieel zouden moeten opdraaien voor een falende overheid vinden wij uiteraard compleet onaanvaardbaar.

Minister, hoe wordt de opsporing van fraude met groenestroomcertificaten precies georganiseerd?

Kunt u de hallucinante cijfers die nu in de media zijn verschenen wat nader toelichten?

Waarom mogen we de namen van de mega fraudeurs niet vernemen? Over wie en over welke bedrijven gaat het?

Welke initiatieven worden er genomen om te voorkomen dat het falen van de overheid, met oversubsidiëring en desorganisatie van het gerecht door een tekort aan middelen, wordt afgewenteld op de Vlaamse energieconsument?

Welke conclusies trekt u hieruit in verband met de toekenning van en de controle op groenestroomsubsidies?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega Van Rooy, u weet dat de groenestroomcertificaten indertijd door Steve Stevaert werden ingevoerd. Ik heb nog eens goed onderzocht of we dat decretaal kunnen aanpassen. Maar dat zit, zoals ik eerder al heb gezegd, helaas redelijk goed gebetonneerd in het decreet. Daarom heb ik gezegd dat ik de piste van de opsporing van fraude goed zal bewandelen.

Ik heb een gesprek gehad met de netbeheerders die deze taak hebben. Met het decreet van 24 februari 2017 werd het kader om energiefraude op te sporen en te bestraffen aanzienlijk aangescherpt. De definitie van energiefraude werd hierbij ook verbreed en omvat voortaan elke handeling, zowel actief als passief, om een onrechtmatig voordeel te genieten. In dat opzicht is het goed dat het decreet zo breed mogelijk is. Dat wil zeggen dat wij de taak om energiefraude op te sporen actief opnemen.

Het zijn de netbeheerders die de taak krijgen. Zij krijgen daartoe ook het recht om installaties te inspecteren, en desnoods de elektriciteitstoevoer af te sluiten tot de fraude is rechtgezet. De toekenning van certificaten en steun kan worden stopgezet en onrechtmatig verkregen voordeel kan worden teruggevorderd in geval van energiefraude. Ik heb ook heel duidelijk aangegeven dat er streng mag en moet worden opgetreden in geval van energiefraude. Dat is ook een focus van mijn beleid, want het kost gewoon handenvol geld. Het is degoutant dat sommigen daarmee sjoemelen, en het ondermijnt ook heel het gegeven.

De netbeheerders beschikken over de nodige expertise, en ze hebben ook veel data. Zo kunnen zij bij energiefraudedossiers een 'verslag van vaststelling' opstellen, en dat wordt dan ook gebruikt voor de strafrechtelijke vervolging via het openbaar ministerie en de rechtbanken, of voor administratieve vervolging door het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap (VEKA) via administratieve geldboetes. De netbeheerders stellen ook een jaarlijks rapport en actieplan op over de manier waarop zij fraude hebben opgespoord en verder zullen opsporen.

Als een anomalie wordt vastgesteld, bijvoorbeeld bij een keurder of bij een installateur, dan worden zoveel mogelijk installaties onderzocht die daarmee verband kunnen hebben. De bedragen kunnen snel oplopen als het gaat over grotere industriële installaties die erbij betrokken zijn. Naast terug te vorderen bedragen uit het verleden, zijn er ook de kosten die we meenemen.

Het klopt inderdaad dat de identiteit van de beklaagden niet bekend is gemaakt omdat de strafprocedure nog lopende is.

U weet dat tijdens deze legislatuur een aantal belangrijke maatregelen genomen werden om het ondersteuningssysteem kostenefficiënter te maken en om de steun te verlagen en uit de elektriciteitsfactuur te halen:

Voor fotovoltaïc (PV)-panelen werd de IRR (Internal Rate of Return of interne opbrengstvoet) opnieuw verlaagd.

Voor PV-projecten groter dan 40 kW tot en met 2 MW verschuift de ondersteuning van certificatensteun naar een investeringspremie via een call. Daar wordt dan het meest kostenefficiënte project uitgehaald.

Voor individuele PV-projecten stappen we dit jaar over naar een eenmalige ondersteuning.

Door al deze maatregelen en door de toenemende rendabiliteit van hernieuwbare energiebronnen, is de steun voor nieuwe projecten sterk gedaald ten opzicht van de vroegere steun die projecten konden krijgen. De energiefraude waarvan sprake,

betreft projecten die enkele jaren geleden werden opgestart, en ook de strafbare feiten zijn reeds enkele jaren oud. Wat de in de media besproken gevallen betreft, moet worden opgemerkt dat de fraudedetectie hier wel goed heeft gewerkt, maar dat de 'bottleneck' zich inderdaad op het gerechtelijke niveau bevindt wegens een personeelstekort in de rechtbanken. Voor die gevallen kan ik – zoals ik ook gedaan heb – enkel aandringen dat het gerecht zijn werk doet en dat deze fraude effectief vervolgd en bestraft wordt. Ik heb in dat kader ook een schrijven gericht aan de federale minister van Justitie. Ik heb begrepen dat de voorzitter van de rechtbank dat ook meermaals heeft aangekaart. Het is een problematiek die – zeker bij de Limburgse rechtbanken – enorm leeft, en dat is natuurlijk nefast voor de werking van het gerecht. Ik zal dat ook blijven aankaarten.

Er moet dringend personeel bij komen om deze dossiers te vervolgen. Wij doen al dat werk, en ook de netbeheerder Fluvius gaat grondig te werk met innovatieve technieken om alle vormen van fraude te detecteren. Ik moet zeggen dat ze daar ook steeds beter in worden. Dat is goed. Maar als het dossier eenmaal klaar is, en we hebben gedetecteerd dat er fraude is gepleegd met de groenestroomcertificaten – die in de energiefactuur zitten – dan willen we natuurlijk ook wel dat geld terug. Dat wil dus zeggen dat ook de rechtbank haar werk moet kunnen doen. Daar schort het op dit moment. De gesprekken lopen verder met de federale minister van Justitie, om dit onder de aandacht te brengen.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Dank u voor uw antwoord, minister. Ik stel vast dat – ook nadat de N-VA in de federale regering heeft gezeten – er blijkbaar nog altijd een groot personeelstekort is bij Justitie. Waarvan akte. Maar ik heb toch bijkomende vragen voor u, minister, omdat elke Vlaming die dit leest zich natuurlijk de haren uit het hoofd trekt. Daarom toch enkele vragen, want wat is van het allergrootste belang? Dat die fraudeurs toch nog worden vervolgd, en dat die miljoenen toch op een of andere manier worden teruggevorderd.

Zo is mijn vraag: is er ook geverbaliseerd in die fraudedossiers, op basis van misdrijven waarvan de strafbaarstelling een Vlaamse bevoegdheid is? Als dat het geval is, bent u dan bereid om gebruik te maken van uw positief injunctierecht om het openbaar ministerie in Hasselt te verplichten om deze fraudedossiers in te leiden voor de correctionele rechtbank? Als dat niet het geval is – u hebt al verwezen naar uw federale collega, de minister van Justitie – kunt u er dan op aandringen dat het federaal positief injunctierecht op deze Hasseltse fraudezaken wordt toegepast?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dank u wel. Mijnheer Van Rooy, ik ben op dit ogenblik alle mogelijkheden – inclusief het positief injunctierecht – aan het bekijken. We zijn sinds vorige week aan het bekijken of we in dezen het positief injunctierecht überhaupt zouden kunnen gebruiken. Dat zijn we nog aan het uitzoeken, het is blijkbaar niet evident.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Dank u wel.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de ERCST-cijfers over klimaatsubsidies aan de industrie
– 3299 (2020-2021)**

**VRAAG OM UITLEG van Jos D'Haese aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de compensaties voor de energie-intensieve industrie
– 3302 (2020-2021)**

**VRAAG OM UITLEG van Staf Aerts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de overcompensatie van energie-intensieve bedrijven via miljoenen aan klimaatsubsidies
– 3323 (2020-2021)**

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Uit cijfers van de European Roundtable on Climate Change and Sustainable Transition (ERCST) die vandaag in de media worden geciteerd blijkt dat Vlaanderen Europees gezien de grote energieverbruikers van de industrie jaarlijks telkens het hoogste percentage 'indirecte compensatiekosten' betaalt. Sinds 2013 zou er volgens het rapport zo 323 miljoen euro Vlaams klimaatgeld naar bedrijven zoals ArcelorMittal, BASF, en ExxonMobil zijn gegaan om hen te compenseren voor hun 'indirecte klimaatkosten'. Dat heeft natuurlijk te maken met de alsmaar strengere uitstootnormen die ons worden opgedrongen via de EU en het sterk geïndustrialiseerde karakter van Vlaanderen. Sinds 2013 zijn elektriciteitsproducenten verplicht om Europese uitstootrechten te kopen. De elektriciteitsproducenten rekenen die meerkosten door in onze facturen. Dat is vanzelfsprekend een erg dure zaak voor onze Vlaamse industrie. EU-lidstaten mogen daarom een deel van de opbrengst van de Europese veiling van uitstootrechten terugstorten aan de grootste energieverbruikers. Zo wil men vermijden dat ze hun competitiviteit verliezen tegenover concurrenten in regio's waar geen extra klimaatkosten bestaan en waarvan we producten invoeren. Veertien Europese landen beschermen hun industrie zo tegen al te hoge energiefacturen.

Vlaanderen spant de kroon, blijkt ook voor 2019. Dit keer ging 48 procent van de klimaatcenten van de opbrengst van de uitstoothandel naar de indirecte compensatie voor de industrie. Op dit beleid rijst echter ook kritiek van de klimaatlobby, de linkse oppositie en zelfs binnen de meerderheid. De vraag dient gesteld in welke mate verdere energiebesparing om de steeds onrealistischere klimaatdoelstellingen te halen nog mogelijk is voor de industriële bedrijven en hoe de concurrentiekracht van onze bedrijven en de tewerkstelling in deze sector in deze context nog kan worden gehandhaafd.

Ik heb daarom de volgende vragen, minister.

Kunt u mij meedelen welke conclusies u trekt uit de ERCST-cijfers? Hoe evalueert u de kritiek en welke gevolgen geeft u daar desgevallend aan? Hoe zult u garanderen dat het klimaatbeleid de concurrentiepositie van onze industrie, en daarmee ook de tewerkstelling in ons land, niet verder ondergraaft?

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Ik heb een vraag over hetzelfde thema. Minister, het lijstje begint wel heel lang te worden. Telkens opnieuw komt dit in deze commissie ter sprake. Ik lijst het even op. De uitstoot van de grote industrie in Vlaanderen

stagneert sinds 2013. Er is dus geen verbetering meer zichtbaar op het vlak van de uitstoot van broeikasgassen.

Verder blijkt uit de monitor groene economie, opgesteld door uw administratie of departement, dat de 'productiviteit' – zo benoemen ze dat – de meerwaarde die gecreëerd wordt per ton CO₂ per petajoule energie, sinds 2015 daalt. De situatie verslechtert dus.

We kennen de energiebeleidsovereenkomsten (EBO's), de energiebesparings-overeenkomsten waaruit blijkt dat er tot 2017 een winst was op het vlak van energie-efficiëntie van 0,9 procent per jaar – bijzonder bescheiden, maar er was toch nog winst. Sinds 2017 zien we een daling van de energie-efficiëntie van 0,6 procent per jaar. We zien dus al een aantal jaren een probleem met het klimaatbeleid van onze grote, zware industrie. Het is inderdaad zo dat daar veel mensen werken. Als we die industrie 'future-proof' willen maken, als we ervoor willen zorgen dat die er binnen twintig, dertig of veertig jaar nog kan zijn, dan zal die wel een omslag moeten maken. Daartegenover staat dat de steun aan de grote industrie alleen maar groter wordt. Geen enkel land geeft meer steun dan wij. In 2019 ging het om 36 miljoen euro klimaatgeld, in 2020 om 90 miljoen euro klimaatgeld. Dit jaar zal het gaan om 140 miljoen euro klimaatgeld, alleszins volgens berekeningen van vorig jaar, terwijl de CO₂-prijs op de emissiehandelmarkten alleen maar gestegen is. Misschien wordt dat dus nog meer.

We geven die steun ter compensatie van indirecte emissiekosten, omdat hun energiefactuur zou stijgen door het systeem van emissiehandel. Daarbij moet enerzijds opgemerkt worden dat de berekening verkeerd uitgevoerd wordt, waardoor er een overcompensatie is. Ten tweede betalen net die grote energieverbruikers al een redelijk lage energiefactuur. Bijvoorbeeld voor groenestroomcertificaten, minister, betalen zij twintig maal minder dan gewone huishoudens. Voor offshore toeslag betalen ze dertig maal minder dan gewone huishoudens. We weten ook dat de tarieven degressief zijn naarmate er meer wordt afgenomen.

Dat is dus wel een vreemde samenloop van verschillende factoren. Als je dan bovendien gaat kijken naar de absolute top van die grote vervuilers, merk je dat er dit jaar 40 miljoen euro gaat naar de vier grootste vervuilers, uitgerekend naar die bedrijven, raffinaderijen, staalproducenten en dergelijke, die al sinds 2015 geen verbetering meer vertonen qua energie-efficiëntie. We belonen dus diegenen die het minst goed bezig zijn op het vlak van klimaat, het meest. We zien ook weinig aanwijzingen dat dit zal veranderen. Er wordt hier wel gezegd dat het emissiehandelsysteem ons minder competitief maakt, maar bovendien spreken we hier ook over bedrijven die verdienen aan de emissiehandel, die gratis emissierechten op de markt brengen en op die manier miljoenen euro's verdienen.

Minister, dat zijn toch wel wat straffe vaststellingen. Ik heb daarover drie vragen aan u.

Hoe reageert u op de conclusies van de studie van de ERCST?

Europa adviseert lidstaten om niet meer dan 25 procent van die inkomsten voor deze compensatie in te zetten. De Vlaamse Regering geeft twee keer zoveel uit. Waarom?

Hoe evalueert u de invloed van deze maatregelen op de uitstoot? Welke maatregelen zult u nemen om de uitstoot van broeikasgassen en het energieverbruik in de intensieve industrie effectief te laten dalen?

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Minister, Groen heeft, bij monde van mijn voorgangers in deze commissie, samen met de milieubeweging, al vaker aangekaart dat Vlaanderen te veel middelen uit het Klimaatfonds uitgeeft om energie-intensieve bedrijven te compenseren voor de kosten die ze hebben door de hogere energiefactuur als gevolg van het Europees emissiehandelssysteem.

Het werd daarnet al aangehaald: in 2020 ging 48 procent van de inkomsten naar die grote energie-intensieve bedrijven. Volgens onze berekeningen op basis van de budgetten zou dat in 2021 zelfs oplopen tot 65 procent. En dat, terwijl, zoals collega D'Haese het daarnet ook al heeft gezegd, de Europese Unie 25 procent als richtlijn hanteert.

Van 2014 tot en met 2021 zullen we maar liefst 464 miljoen euro hebben uitgegeven voor de compensatie die wij de 'carbon leakage' mogen noemen. Die manier van werken is overigens verankerd in het regeerakkoord, waarin gekozen is voor een maximale compensatie van de kosten voor de energie-intensieve bedrijven. En dat doen we dan inderdaad, zodat wij nu koploper zijn in Europa in het compenseren van die bedrijven. We doen op die manier aan overcompensatie. Het is wellicht een van de strafste voorbeelden van oversubsidiëring binnen het Vlaamse beleid. Als Groen geloven we niet in een systeem waarbij alleen maar kosten worden gecompenseerd, maar waarbij de transitie naar een klimaatneutrale industrie in feite niet wordt beloond. Ook in academische kringen en bij de bedrijven zelf, groeit het besef dat dit systeem niet langer houdbaar is.

De resultaten op het terrein blijven uit. Sinds 2013 maken onze bedrijven geen noemenswaardige vooruitgang op het vlak van energie-efficiëntie. Eigenlijk gaat op die manier de groene competitiviteit van onze bedrijven achteruit en loopt onze concurrentiekracht ernstig gevaar. Dat weten wij onder andere door het jaarverslag van de Commissie Energiebeleidsovereenkomst. De vooruitgang is stilgevallen en het loopt de laatste jaren zelfs achteruit. Met de stijgende energiekost voor CO₂ zullen de compensatiekosten nog meer stijgen.

Zult u blijven vasthouden aan die maximale compensatie van de kosten voor energie-intensieve bedrijven, ook als daarvoor steeds meer middelen moeten worden ingezet? Moeten we ons niet eerder houden aan een bestedingspercentage van maximaal 25 procent van de middelen uit de veiling van emissierechten, zoals Europa aanraadt?

Wat betekent dat voor de middelen in het Klimaatfonds voor klimaatbeleid en internationale klimaatsolidariteit? Volgens uw mededeling aan de Vlaamse Regering van 18 december 2020 gaat het voor het jaar 2021 om respectievelijk 68,8 miljoen euro voor Vlaamse mitigatiemaatregelen en 4,8 miljoen euro voor internationale klimaatfinanciering. Hoeveel geld gaat er overblijven als het percentage van de inkomsten uit de veiling van emissierechten dat naar de grote bedrijven gaat, steeds verder toeneemt? Hoe gaat u uw normale klimaatbeleid dan financieren? Gaat u het gat in uw klimaatbegroting dichtrijden met Europees relancegeld?

Wat is uw reactie op het jaarverslag 2019 over de EBO's met de energie-intensieve industrie? Welke bijsturingen bent u van plan? Zult u met uw collega bevoegd voor de economie werk maken van alternatieve steunmechanismen die meer garanties inhouden voor een effectieve transitie naar meer klimaatneutrale en circulaire productieprocessen voor onze grote bedrijven?

De voorzitter: Minister Zuhail Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ook ik verwelkom collega Aerts in deze commissie.

Zoals bekend, worden sinds 2014 in Vlaanderen compensaties voor indirecte emissiekosten toegekend, binnen het kader van de Europese staatssteunregels.

Deze maatregel wordt door de collega van Economie, minister Crevits, opgevolgd, en de uitgekeerde compensaties worden transparant gerapporteerd op de website van het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO).

Het aandeel van deze compensaties voor indirecte emissiekosten in de Vlaamse veilinginkomsten van het emissiehandelssysteem ligt in vergelijking met andere landen inderdaad hoger. Dit aandeel heeft te maken met twee zaken. Er is de grote aanwezigheid van energie-intensieve industrie in Vlaanderen. Denk maar aan de chemische cluster, aan Arcelor, aan Solvay enzovoort. Voorst zijn er de relatief lage veilinginkomsten voor Vlaanderen in vergelijking met andere lidstaten.

Deze inkomsten zijn immers gebaseerd op het aandeel van elke lidstaat in historische emissies van ETS-bedrijven (emissions trading scheme). Omdat België tot nader order, aangezien een kerncentrale geen CO₂ uitstoot, relatief lage CO₂-emissies heeft bij de elektriciteitsproductie, zijn de Belgische opbrengsten beperkt. Belangrijk is ook dat Vlaanderen maar iets meer dan de helft van de Belgische veilingopbrengsten krijgt, hoewel de Vlaamse bedrijven verantwoordelijk zijn voor meer dan 70 procent van de ETS-uitstoot.

Om de compensaties toch even in het juiste perspectief te plaatsen, geef ik u volgende cijfers. Sinds 2014 worden er in Vlaanderen compensaties voor indirecte emissiekosten uitbetaald, voor een totaalbedrag van 323 miljoen euro over deze hele periode. Alleen al in 2019 kende de Federale Regering verlaagde accijnzen op stookolie toe voor een totaalbedrag van meer dan 2 miljard euro. Eveneens voor 2019 alleen stond de Federale Regering een gedeeltelijke terugbetaling toe van bijna 1 miljard euro van de accijnzen op professionele diesel. Dit zijn toch nog bedragen van een heel andere orde. In Vlaanderen stellen we bovendien een duidelijke voorwaarde aan deze compensaties voor indirecte kosten. Bedrijven die aanspraak willen maken op deze compensaties moeten ook toegetreden zijn tot de energiebeleidsovereenkomsten.

Ik hoor hier en daar kritiek op deze EBO's. Ik ben het ermee eens dat de lat hoger moet liggen. Dat heb ik bij een van mijn eerste gesprekken met de sector meegedeeld. Maar dat er niets is gebeurd, klopt niet. In de energieplannen van de eerste ronde, voor de periode 2015-2018, waren in totaal 2500 maatregelen gepland en daarvan zijn er 3500 uitgevoerd. Maar ik ben het ermee eens dat er nog heel wat werk aan de winkel is. De energiebesparing die wij hiermee gerealiseerd hebben, is daarmee goed voor meer dan 60 procent van de door Europa opgelegde energiebesparing voor Vlaanderen.

Ik ben bezig met het evalueren van de huidige EBO's. Ik zal hierover nog voor het zomerreces met de industriële sectoren in overleg treden om de lat iets hoger te leggen. We moeten vooruitgang blijven boeken wat energie-efficiëntie betreft. Daarnaast zal ik ook voor het zomerreces nog een conceptnota naar de Vlaamse Regering brengen over de opmaak van een versterkt wetgevend kader om kleinere, minder energie-intensieve ondernemingen aan te zetten om te investeren in energie-efficiëntie. Beide sporen zullen gevolgd moeten worden.

Intussen werkt minister Crevits ook een Vlaams industrieel transitiekader uit voor de bijdrage van de industrie aan de transitie naar een klimaatneutrale samenleving. Ik wil beklemtonen dat wij de omslag naar een klimaatneutrale samenleving echt moeten maken. De chemische cluster, de Arcelors enzovoort, zal daar een belangrijke bijdrage aan moeten leveren. De nieuwe EBO's zal ik verstrengen en daartoe zal ik overleg aanknopen met de industriële sector.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Minister, u zit in een onmogelijke positie. U moet de EU volgen in haar klimaatgedoe, met de verschrikkelijke verplichting om

Europese uitstootrechten te kopen voor bedrijven. Dat is natuurlijk bare onzin. Anderzijds moet u oppassen om onze concurrentiepositie niet te veel te laten aantasten en moet u compensaties toestaan. Ziet u niet in welke verschrikkelijke waanzin dat wel is? Het gaat al zo moeilijk met de industrie in ons land en in West-Europa. Heel dat klimaatgedoe en CO₂-dogma komt hier telkens opnieuw centraal te staan, in plaats van onze elektriciteitsfactuur, in plaats van onze concurrentiekracht, in plaats van onze werknemers. Dat leidt dan tot dit soort koehandel – ik kan het niet anders noemen –, waarbij inderdaad onze bedrijven steeds meer verplichtingen krijgen opgelegd die geld kosten, die ze doorrekenen aan de consument, waardoor hun concurrentiepositie verslechtert, wat een slechte zaak is voor de arbeiders en de werknemers.

In dat verhaal probeert u, minister, een beetje te wegen. Ik zou niet graag in uw plaats zijn, minister. Het is totale waanzin. Als ik hier één ding leer uit de vraagstelling van drie partijen, de mijne en twee linkse partijen, dan is het dat voor ons de concurrentiepositie en onze arbeiders en werknemers op de eerste plaats staan en niet het CO₂-dogma en het klimaat.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Er is natuurlijk een uitleg waarom die compensaties bij ons hoger liggen dan ergens anders. Laat ons een kat een kat noemen. De vier grootste zijn Total, ArcelorMittal, ExxonMobil en BASF. Samen hebben zij in 2019 bijna 50 miljard euro winst gemaakt. Mocht je nu echt denken dat die paar tientallen miljoenen van de compensaties – trouwens centen die wij veel beter zouden kunnen gebruiken –, voor hen het verschil zou maken in hun competitiviteit, dan wil ik u graag uit die droom helpen. De N-VA gaat overal achter de subsidieslurpers aan; ik stel voor dat jullie hier beginnen. Het is werkelijk een totaal onzinnige inzet van belastinggeld. Minister, u zegt dat een van de redenen waarom wij relatief zoveel uitgeven, is omdat wij een elektriciteitsproductie hebben met een lage CO₂-uitstoot en omdat daardoor de opbrengst van de veilingen beperkt is. De keerzijde van de medaille, minister, is dat de meerkost voor die bedrijven en hun energiekost beperkt is. Maar zij liggen toch op een hoger niveau. Dat is de sjoemelsoftware waardoor er veel te hoog wordt gecompenseerd. Dat wordt al jaren aangekaart, maar daar wordt heel weinig aan gedaan.

Uw vreemdste uitleg, minister, is dat de Federale Regering ook niet goed bezig is. Ja, dat kan heel goed zijn. Federaal zitten wij ook in de oppositie. Ik snap ook de keuze voor nieuwe gascentrales niet. Maar het feit dat uw federale collega's niet goed bezig zijn, heeft met uw beleid toch hoegenaamd niets te maken. Wat heeft dat in godsnaam te maken met het feit dat u ons belastinggeld op een verkeerde manier aan het inzetten bent?

Ik wil nu ingaan op de essentie. U zegt dat u dat geld niet zomaar geeft, maar dat de bedrijven een belangrijke voorwaarde moeten vervullen: zij moeten een EBO ondertekenen. U zegt dat er daardoor vooruitgang is geboekt, maar dat de lat nog iets hoger mag liggen. Ik wil de cijfers toch nog eens herhalen. Die cijfers komen uit rapporten van uw administratie. Tot 2017 beurden EBO's een winst in energie-efficiëntie van 0,9 procent per jaar. Dat is veel lager dan nodig is. Sinds 2017 is er geen vooruitgang meer, wel achteruitgang, een daling van de energie-efficiëntie van 0,6 procent per jaar. De lat moet verdorie heel hoger. We zitten momenteel niet onder de lat maar onder de grond. Dat is de omslag die gemaakt moet worden.

Er zijn twee zaken nodig, minister. Ten eerste, stop met dat geld in die bodemloze putten te smijten. Dat gaat toch naar de aandeelhouders en dat heeft niets met werknemers te maken. Investeer dat geld in klimaatbeleid dat wel aan werkende mensen ten goede kan komen. Zorg dat zij bijvoorbeeld een bus hebben om naar hun werk te gaan.

Ten tweede vraag ik me af hoever u zult gaan in het verstrengen van die EBO's. Zult u bindende normen opleggen? Dat is volgens mij de cruciale vraag. Zult u bindende doelstellingen opleggen om ervoor te zorgen dat die bedrijven effectief een omslag zullen maken, om ervoor te zorgen dat we hier effectief een toekomst hebben met de chemie? Want het is niet door vast te houden aan de technologie van het verleden, dat we de jobs van de toekomst veilig zullen stellen. Daarom moeten we net die omslag maken. Als we er niet in geloven dat de chemie daarin een heel belangrijke rol kan spelen – wat ze kan doen, door het hergebruik van CO₂, waterstof en dergelijke, waarin ik heel sterk in geloof – als we daar niet achter zitten om dit effectief te doen met bindende normen in de plaats van vrijblijvende EBO's die in de omgekeerde richting blijken te werken, dan zullen we er volgens mij niet geraken.

Ik heb dus twee concrete vragen. Zouden we dat geld niet beter in iets anders steken? Zouden we niet beter werken met bindende normen? Bent u van plan om zo ver te gaan met die herwerkte EBO's?

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Ten eerste wil ik zeggen dat niets doen natuurlijk ook geld kost. De klimaatkosten komen er namelijk sowieso aan. Het is zeker niet zo dat we onze industrieën een plezier doen door hen aan hun lot over te laten. We moeten hen net meer stimuleren en ervoor zorgen dat ze de trein van die industriële transitie niet missen. Minister, ik ben blij dat u zegt dat de lat hoger moet liggen op het vlak van die EBO's. Er zijn een aantal zaken gebeurd, minister, maar dat waren vooral investeringen op zeer korte termijn, niet de grote investeringen op langere termijn. Het zou de uitdaging zijn om in de overeenkomsten een beroep te kunnen doen op die middelen, de industrie echt uit te dagen en die middelen ter beschikking te stellen van die energie-intensieve bedrijven die echt de omslag maken en echt een goed en stevig plan voorleggen.

Ik kijk dus vol verwachting uit naar die nieuwe EBO's. Ik vraag me af in welke mate deze commissie daarin betrokken kan worden. Want uiteindelijk leggen we die overeenkomsten met energie-intensieve bedrijven toch voor verschillende jaren vast. Een hoorzitting of iets dergelijks lijkt me wel aangewezen, opdat we daar niet op lange termijn opnieuw energiebeleidsovereenkomsten afsluiten met een te lage lat.

Ik herhaal kort. We moeten die bedrijven zeker steunen, als ze – en het principe van 'voor wat, hoort wat' is hier heel belangrijk – effectief een grondige industriële transitie willen doormaken op het vlak van die CO₂-neutrale samenleving.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Ik wil reageren omdat ik een aantal dingen toch wel opmerkelijk vind. Ten eerste, collega Van Rooy, als u denkt dat het slecht gaat met alle industrie in dit land, dan kijkt u door een heel smal rietje naar de industrie. Ik kan u namelijk zeggen dat de industrie op het vlak van windmolenconstructie en van zonnepanelen boomt als nooit tevoren, evenals de industrie en nijverheid op het vlak van de renovatie en isolatie van woningen. Dat gebeurt onder andere dankzij het feit van die transitie naar energiezuiniger en koolstofarmere bouwen. Dat is ook de hele inzet. Daar groeien de jobs als nooit tevoren.

Minister, ik wil wel opmerken dat de tewerkstelling in de sectoren en de bedrijven die u opnoemt, eigenlijk ook al sedert meerdere jaren stagneert, rechtstreeks en onrechtstreeks. Ook hun economische groei blijft achter op de globale groei. Dat zijn geen cijfers die ik heb uitgevonden, dat zijn de uitgangspunten van de eigen strategische nota rond het beleid van deze Vlaamse Regering, die in voorbereiding is. En desondanks sluizen we tientallen miljoenen euro's, op termijn zelfs

honderden miljoenen euro's, door naar precies deze sectoren die op alle vlakken eigenlijk bijzonder weinig vooruitgang boeken. We zien namelijk niet enkel geen vooruitgang in de EBO's en op het vlak van energie-efficiëntie, maar ook niet op het vlak van de tewerkstelling en de groei. Dat maakt het des te opmerkelijker dat de Vlaamse Regering een onvoorstelbaar groot deel van de middelen – eigenlijk bedoeld om nieuwe jobs in nieuwe sectoren te creëren, want dat is de bedoeling van dat hele ETS- systeem – blijft doorsluizen naar een aantal dinosaurussen en eigenlijk besteedt aan een gigantische lock-in van een aantal dinosaurussen die eigenlijk op geen enkele moment aantonen dat ze in staat zijn om te evolueren naar de toekomst en dus binnen tien of twintig jaar nog jobs kunnen garanderen. Dat moet toch de bedoeling zijn van het beleid, om vooruit te kijken?

Minister, ik wil u enkele concrete vragen stellen. De vragen van de collega's waren duidelijk genoeg, maar ik wil er toch nog een ding aan toevoegen. Op Europees niveau wordt vandaag gedacht aan het zogenaamde 'carbon border adjustment mechanism', waarbij we de concurrentiepositie van onze bedrijven beschermen door de import van minder efficiënt geproduceerde producten, waaronder staal, aan de Europese grenzen tegen te houden of te belasten. Mag ik veronderstellen dat de Vlaamse Regering, wanneer ze deze sectoren toch wil beschermen, het liefst met zo weinig mogelijk Vlaams belastinggeld, dat doet door op Europees niveau voluit achter dat carbon border adjustment mechanism te staan? Het zou leuk zijn om deze Vlaamse Regering eens te zien participeren aan een duurzaam initiatief vanuit de Europese Commissie en het Europees Parlement in plaats van op de rem te staan. Zult u die kans grijpen of zult u ze missen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Mijnheer Van Rooy, u ontkent natuurlijk het feit dat de aarde opwarmt. Ik denk dat iedereen daar nu toch van overtuigd is. U kunt met uw hoofd schudden en doen wat u wilt.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Ik ontken dat helemaal niet. Stop met telkens die onzin te herhalen.

De voorzitter: Collega Van Rooy, u kunt dadelijk reageren.

Minister Zuhail Demir: U spreekt over klimaatgedoe en over broeikassen, maar dat die broeikasgassen naar beneden moeten, is toch een vaststaand feit. Dat iedereen inspanningen moet leveren, is ook een vaststaand feit. *(Opmerkingen van Sam Van Rooy)*

Mag ik een beetje beleefdheid vragen, mijnheer Van Rooy, of zult u zo onbeschoft blijven doen?

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Als u telkens dezelfde woorden in mijn mond legt, minister Demir, dan ziet u dat aan mijn reactie. U luistert nooit naar wat ik zeg, u herhaalt telkens die leugens alsof ik niet zou geloven in de opwarming van de aarde. Maar gaat u gerust verder.

De voorzitter: Collega van Rooy, u kunt zo dadelijk reageren.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Ik zal het straks voor de tiende keer uitleggen.

De voorzitter: U krijgt zo dadelijk, na de minister, het woord.

Minister Zuhail Demir: Oké, dan zijn wij heel blij. Alle collega's uit de commissie hebben kunnen vaststellen dat ook collega Van Rooy overtuigd is dat iedereen zijn bijdrage zal moeten leveren om die broeikasgassen naar beneden te halen. Wij proberen dat hier in Vlaanderen ook te doen. De industrie zal daar ook mee voor

moeten zorgen. Ze hebben aangetoond dat ze de voorbije jaren grote stappen vooruit hebben gezet. Ik zal er samen met hen voor zorgen dat ze dat ook de volgende jaren blijven doen, onder meer door aangescherpte energiebeleids-overeenkomsten. Maar de sector is ook wel bereid om daar verder resultaten in te boeken. We zullen dat nu vastleggen in die nieuwe aangescherpte EBO's en in de mini-EBO's.

Collega D'Haese, de kost voor bedrijven is niet alleen afhankelijk van de elektriciteitsproductie in België. Dit moet ik misschien even verduidelijken. Dit wordt bepaald door de elektriciteitsmarkt, waar er ook veel links zijn met onze buurlanden. Het is dus niet omdat er in België veel kernenergie is, dat de kost van fossiele centrales niet wordt doorerekend.

Wat de EBO's betreft, begrijp ik uw kritiek. Vandaar mijn antwoord dat we voorbereidingen treffen om daar verscherpte engagementen in aan te gaan. Voor mijn part mogen die veel verdergaan. Onder meer uit haar marketing blijkt dat industrie die omslag wil maken. Welnu, dan zal het boter bij de vis zijn bij de EBO's.

Collega Tobback, wij staan in contact met de Europese Commissie en kijken uit naar haar voorstel. Dat kan inderdaad een deel van de oplossing zijn, maar de vraag zal ook zijn of dit in lijn zal zijn met de WTO-regels (World Trade Organization) enzovoort. Maar ik sta daar zeker niet negatief tegenover.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Voorzitter, ik zal nog een laatste poging doen om deze kleuterklas duidelijk te maken wat mijn standpunt is. Ik kan gewoon verwijzen naar mijn eerste zin uit een tussenkomst die ik ongeveer een jaar geleden heb gedaan in de plenaire vergadering. Minister Demir, u was daar ook aanwezig. Die eerste zin luidde: "Het klimaat verandert al zolang de aarde bestaat."

Dat zijn niet de woorden van iemand die een verandering van het klimaat of een opwarming daarvan ontkent. Neen, ik erken dat. Maar wat ik telkens herhaal – en probeer dat nu eens goed tot u te laten doordringen, luister goed wanneer ik dat zeg – is de vraag hoe bepalend en hoe groot de impact van CO₂ is en wat de langetermijnvoorspelling waard is, wat dat betreft. Ik heb gereede wetenschappelijke twijfel om niet zomaar mee te hollen in het fanatieke terugdringen van onze CO₂-uitstoot, waar deze vraag om uitleg precies opnieuw over gaat. Want waarom moeten die bedrijven dan plots van die uitstootrechten kopen voor zeer veel geld en wordt er dan een deel teruggestort? Ik heb dat een waanzinnige koehandel genoemd.

Stop met telkens opnieuw die woorden in mijn mond te leggen, minister Demir. Ofwel is dat een politiek spelletje van u, ofwel bent u verstandelijk te beperkt om te begrijpen wat ik bedoel. Ik hoop eerlijk gezegd dat het het eerste is en dat het dus een politiek spelletje is voor u. Zo niet, kan ik echt geen vertrouwen meer hebben in u als minister om ook maar een beetje op een redelijke manier in te gaan op de vragen die wij stellen.

Tot slot wil ik nog zeggen dat u hier als minister zeer slecht uit zult komen. Zo lang u mee blijft hollen in die klimaatreligie – ik zal dat blijven herhalen in deze commissie – zult u daar als minister zeer slecht uitkomen. En dan kunt u nog proberen de media te halen met wat bomen die u zult planten en met het feit dat u een hart hebt voor de natuur. Mensen zullen dat niet blijven pikken, ze zullen u erop afrekenen dat hun elektriciteitsfactuur, onder andere als gevolg van die klimaatwaanzin en dat capaciteitstarief dat er komt, niet significant zal dalen, minister Demir. En u zult daar met uw klimaatreligie de oorzaak van zijn. Laat dat duidelijk gezegd zijn.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Voorzitter, ik ben het op zeer weinig vlakken eens met minister Demir, maar ik vind het meer dan een stap te ver om de minister mentaal beperkt te noemen. Ik wil dat toch heel even duidelijk stellen. We kunnen elk politiek meningsverschil hebben, maar dat soort van persoonlijke zaken vind ik er heel ver over.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Of politieke spelletjes. U kunt blijkbaar ook niet luisteren, mijnheer D'Haese. U bent in hetzelfde bedje ziek.

De voorzitter: Collega Van Rooy, beleefdheid is het minste dat wij...

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Beleefdheid is ook luisteren, voorzitter, en niet telkens mijn woorden verdraaien. Dat is ook beleefdheid en dat doet de heer D'Haese, net als minister Demir dat daarnet heeft gedaan. Ik heb gezegd: ofwel speelt u een politiek spelletje, ofwel... Ik heb de keuze gegeven: ofwel het ene, ofwel het andere.

De voorzitter: Er zijn regels in deze commissie. U hebt het slotwoord gehad en het is aan eenieder om verder te spreken in de volgorde zoals ik die heb bepaald.

De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): De heer Van Rooy is vertrokken, hij heeft u niet meer gehoord.

De voorzitter: Het maakt niet uit.

Jos D'Haese (PVDA): Dit is een duidelijk gebrek aan beleefdheid en respect voor verschillende leden van deze commissie.

Minister, ik ga niet af op de marketing van een aantal bedrijven, maar op de resultaten daarvan. Die zijn slecht, daar moeten we eerlijk over zijn. Ik vind het jammer dat u het achterste van uw tong niet laat zien over wat u dan van plan bent met die EBO's. We zullen wel zien wat het geeft maar ik hoop dat het voor een kentering kan zorgen, niet om mensen of bedrijven te pesten maar net om ervoor te zorgen dat ze hier in de toekomst nog kunnen blijven en mee de motor kunnen zijn van die omslag naar een duurzame economie.

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Vorig jaar ging bijna de helft van het Klimaatfonds naar de energiefactuur. In 2021 zou naar schatting 65 procent van dat fonds naar de energiefacturen van energie-intensieve bedrijven gaan.

Die tegenprestaties worden inderdaad in de EBO's gevraagd maar desondanks blijft de uitstoot de laatste jaren stijgen of is die toch opnieuw beginnen te stijgen. Dat is de samenvatting van het hele verhaal. Dat wijst er nogmaals op, en dat zegt u ook zelf, dat de lat in die EBO's duidelijk hoger moet liggen en dat we niet meer kunnen mikken op de 'low hanging fruit', de te kleine investeringen op korte termijn maar moeten inzetten op investeringen op lange termijn om die industriële transitie te realiseren.

Ik kijk uit naar de toekomst van die EBO's, want dat is voor een langere periode, en ik hoop dat we daar in de commissie over van gedachten kunnen wisselen

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.